

NOMEN OMEN: OPRAVDU KRUŠNÉ HORY

TEXT: IVA MIKOLÁŠOVÁ, TOM ŘEPIK

Krušné hory mají primátů na rozdávání: jde o naše historicky nejdříve a nejhustěji osídlené pohoří. Už od středověku v nich probíhala neobyčejně intenzivní těžba nerostů; v 16. století neexistovalo v celé Evropě rušnější a produktivnější horské důlní oblasti. Z Krušných hor dokonce pochází název nejpoužívanějšího světového platidla!

Po válce se odsunem Sudetských Němců drtivá většina území hor proměnila jakoby mávnutím zakleté hůlky v liduprázdnou, vybydlenou a pustnoucí krajinu, která se s nedostatkem stálých obyvatel nepřestala potýkat dodnes. A nakonec, uplynulé půlstoletí bylo pohoří decimováno děsivým odumíráním lesů, ve světě bezprecedentním. Jsou, anebo nejsou, tedy dnešní Krušné hory krušné?

Krušné hory se rozkládají podél našich hranic s Německem a tvoří souvislé pásmo dlouhé bezmála 140 km. Jejich dlouhý a úzký hřeben, ve vrcholové části zarovnaný do plošiny, vytváří na jihovýchodě zlomový svah, strmě spadající do podkrušnohorské pánve. Výškový rozdíl zde dosahuje místy až 700 metrů. Opačným směrem, do Německa, sestupují svahy hor pozvolna a stupňovitě.

Pohoří je otevřeno k severu a jeho podnebí je drsnější, než by odpovídalo jeho vlastní nadmořské výšce. Klimaticky tvoří první překážku převládajícímu západnímu proudění; celý dlouhý hřeben proto bývá na podzim a v zimě často zasahován prudkými bouřemi se silnými vichry, které přinášejí rychlé změny počasí. Zima sem umí vtrhnout znenadání a překvapivě. Při zimních oblevách snih rychle mizívá, pro lyžaře zůstávají stabilní podmínky jen ve vyšších partiích hor a v lesních úsecích. Poměrně častý je zde výskyt dlouhých zimních mlh, držících se nejčastěji v pásmu 700 až 900 metrů nadmořské výšky.

Nejvyšším bodem Krušných hor je Klínovec (1 244 m), následuje božídarský Špičák (1 115 m) a Neklid (1 099 m). Krušné hory mají dalších několik vrcholů nad 1 000 m nadmořské výšky, všechny v nedalekém okolí Božího Daru, jež je sám se svými 1 028 metry nejvýše položeným městečkem nejen v Česku, ale v celé střední Evropě.

Hřebenovou linii Krušných hor kopíruje po celé jejich délce německá státní hranice. Její faktické otevření po roce 1989 umožňuje poznávání hor jako celku s oběma svahovými partiemi. Jde o rozlehlou a mnohotvárnou horskou oblast: jestliže na české straně mají Krušné hory rozlohu okolo 1 600 km², v saské části se jedná o terén ještě o třetinu rozlehlější.

PROVĚZDY HORNICKÝ KRAJ

Vzhled zdejšího kraje se začal formovat v prvohorách, kdy se na místě dnešních Krušných hor vypínalo nevysoké pohoří. Tehdy pronikly k povrchu hlubinné vyvřeliny z převážně žulového podloží, což změnilo krajinu v rozsáhlé horské pásmo. Později ve třetihorách se souvislá klenba pohoří rozlámala, nejvýraznější byl zlom ve směru severovýchod-jihozápad. Podél něj byly hory relativně vysoko vyzdviženy nad příkopovou propadlinou dnešních podkrušnohorských pánví.

Jádro pohoří je rulové, prostoupené žulou. Na povrch vystupuje v množství vypreparovaných skalních útvarů, které často bývají podle vývoje

» KRAJINA PROTKANÁ NITKAMI HISTORIE, SNOUBÍCÍ SE S OKOUZLUJÍCÍ ATMOSFÉROU NEKOMERČNÍHO SVĚTA - TOMU JÁ ŘÍKÁM SRDEČNÍ ZÁLEŽITOST. JEN ZAVŘU OČI A UŽ SE V TĚCH MÍSTECH TOULÁM ZAS A ZNOVU. VÍM TO UŽ DÁVNO: TYHLE KOPCE, JAKKOLI DRSNÉ, NIKDY NEPŘESTANU MILOVAT. «

porostů významnými krajinnými prvky a takřka vždy dobrými rozhledovými body. Horniny ve zdejší půdě jsou bohaté na neobvykle rozmanité spektrum kovonosných rud – zejména stříbro, měď, cín, olovo, železo a další. V pánevních oblastech na úpatí hor jsou bohatá ložiska hnědého uhlí, které se tu dodnes intenzivně těží.

Původně se toto pohoří jmenovalo německy Erzgebirge, neboli Rudné hory. Nynější název Krušné hory se ujal teprve koncem 19. století, a nepopisuje „krušné“ místní podnebí či životní podmínky, jak se většina lidí domnívá. Zdejší středověcí horníci vykonávali veškerou práci ručně – střílný prach tehdy ještě neznali. K dolování používali kladiva, sochory a želízka ve vlastních rukou. Pomáhal jim i oheň – žár hořícího dřeva způsoboval rozpukání horniny a její snazší odlamování. Právě tomuto způsobu se říkalo krušení a odsud též pochází název Krušných hor.

KAINOVO ZNAMENÍ: MRTVÉ STROMY

Rostlinstvo Krušných hor se za poslední staletí působením člověka výrazně změnilo. Prapůvodní smíšené pralesy byly v souvislosti se zdejší těžbou a zpracováním rud vykáceny a nahrazeny smrkem. Ten však v průběhu industriálního 20. století nedokázal čelit imisím a následnému kalamitnímu přemnožení škůdců, vichřicím a námrazám. Jednoznačnou příčinou problémů bylo silné znečištění ovzduší a půd imisemi důlně-průmyslových aktivit kolem Mostu, Chomutova a Sokolova.

Povrchová těžba a zpracování hnědého uhlí se staly pro krušnohorskou přírodu bez jakékoli nadsázky pohromou, a obdobně decimovaly i zdraví zdejších obyvatel. V 80. letech dokonce socialistická vláda uplácela v postiženém regionu pracující zvláštním příspěvkem, kterému lid neřekl jinak než „pohřebné“. V tomto období postupně odumřely velké části lesů zejména ve vrcholových partiích hor; holé hřebeny s torzy mrtvých kmenů byly nadlouho nejznámějším symbolem Krušných hor.

NEBOJTE SE SASKÉ ŽELEZNICE

Na německé straně nedaleko našich hranic funguje romantická Přísečnická úzkokolejka, již je letos úctyhodných 115 let. Osmikilometrová trasa úzkokolejky mezi městečkem Joehstadt a vesnicí Steinbach má osm zastávek, a loni se jí projelo na 35 tisíc turistů, z Česka však jen necelá tisícovka.

Železnice je přitom jen necelých 8 km od hraničního přechodu Hora Svatého Šebestiána či Vejprty, anebo jen 2 km od turistických přechodů Kryštofovy Hamry nebo Černý Potok.

Spolek, který trať provozuje, se proto rozhodl vyjít českým turistům vstříc. Vydal informační brožuru v češtině a nabízí pro Čechy ceny, jež jsou čtvrtinové oproti těm v eurech. Jízdenka tam i zpět s možností kdykoliv vystoupit, užít si turistické zajímavosti a vydat se opět dál přijde na 70,-Kč, pro děti pod 14 let věku dokonce jen na 30,-Kč. Běžné jízdné přitom stojí 9 eura.

Kromě scénické horské krajiny v hlubokém údolí Černého potoka se skalními vyhlídkami je cestou romantickým parním vláčkem k vidění třeba bývalá stříbrná štola Andreas-Gegentrum nebo historická tavicí pec ve vesnici Schmalzgrube. V bezprostředním okolí Joehstadtu (5 km od přechodu Vejprty) navíc přepečlivě upravují asi 30 km běžeckých stop v zhruba 800 m nadmořské výšce, v provozu tu jsou i dvě mírné sjezdovky. Více na www.pressnitztalbahn.de.

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

BLÝSKÁNÍ NA ČASY

Po totálním rozpadu hřebenových smrčín v centrální a východní části hor je zde vysazován odolnější mix dřevin (břízy, smrk pichlavý, modřín, jeřáb), který s postupujícími roky stále více a více vrací Krušným horám celozalesněný charakter s převahou mladých, vitálních porostů. Na svazích mnoha hlubokých horských údolí ve střední a východní části hor se však dochovaly překrásné původní bučiny, a hřebeny na západ od Klínovce jsou porostlé zachovalými, hustými smrkovými lesy plnými kapradin a borůvků. Typický přespolní návštěvník, léta informovaný sdělovacími prostředky především o ekologických katastrofách zdejšího kraje, bude současným vzhledem hor příjemně překvapen.

Pro Krušné hory jsou příznačná rozsáhlá vrchovištní rašeliniště (zejména v západní a střední části pohoří) s porosty borovice blatky, kleče, vrby borůvkoliste, trpasličí břízy a podmačené původní smrčiny. Největšími co do plochy jsou rašeliniště Božídarské a Novodomské – jde o jedny z nejlépe zachovalých rašelinišť v Evropě. Většina zdejších rašelinišť jsou národními přírodními rezervacemi se zákazem vstupu mimo značené cesty. Celé území rezervace je vyňato z lesně-hospodářské činnosti a ponecháno přirozenému vývoji.

STŘEDOVĚKÁ SLÁVA A BOHATSTVÍ

Jak naznačuje jeho původní pojmenování (Erzgebirge – Rudohoří), pohoří bylo bohaté na rudné zásoby. Cenné rudy se zde těžily a zpracovávaly již od samých počátků zdejšího osídlení v ranném středověku. Dolování cínu bylo údajně na Loketsku započato již v roce 1241 anglickými horníky, vyhnanými z náboženských důvodů z přímořského Cornwallu. Nejprve se rudy rýžovaly v náplavech horských potoků a říček, ve 14. století se začaly razit a hloubit první štoly a šachty a zároveň stavět první primitivní stoupi a hutě, aby bylo možno vytěženou surovinu dále zpracovávat.

V první fázi osídlení české strany tehdejších Rudných hor byla ve 13. a 14. století založena města Kraslice, Nejdek, Jindřichovice, Luby, Hroznětín, Hrob a Přisečnice. Nejvýznamějším a zároveň nejstarším báňským městem se však stala Krupka, založená v okolí cínových nalezišť kolem roku 1300. Obyvatelstvo hor tvořili od středověku až do konce 2. světové války téměř výhradně Němci.

V 16. století byla objevena bohatá ložiska cínové rudy v regionu Blatenského vrchu, což vedlo k založení měst Horní Blatná a Pernink v roce 1532. Následoval velký příliv německých horníků a důlních podnikatelů, a vznik dalších měst: Abertamy, Hřebečná, Boží Dar, Měděnec, Oloví, Loučná, Hora Sv. Kateřiny a Vejprty. Do konce 16. století (kdy se datuje největší rozmach krušnohorského regionu) následoval vznik mnoha a mnoha dalších hornických měst a městeček. S krušnohorským cínem se v tomto období čile obchodovalo po celé Evropě.

Koncem 16. století se začíná projevovat vyčerpání zdejších rudných ložisek, hospodářská deprese na evropských trzích, nedostatek dřeva z vyplundrovaných lesů na výdřevu štol a tím ovlivněný rapidní vzrůst důlních neštěstí v nedostatečně zabezpečených šachtách. Hlubinná těžba musela sestupovat do stále větších hloubek, těžení se tak výrazně prodražovalo a stále více dolů zanikalo pro svou nerentabilitu. Po roce 1600 mělo krušnohorské dolování stále sestupnou tendenci.

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

LESK A BÍDA JÁCHYMOVA

Jáchymov byl jedním z prvních, a rozhodně nejslavnějším krušnohorským hornickým městečkem, založeným roku 1516 v okolí stříbrných dolů v hlubokém údolí pod Klínovcem. V 16. století se zde v královské mincovně razily slavné stříbrné mince – toлары. A právě od nich byl dle historických pramenů v roce 1785 Kongresem USA odvozen a přijat název amerického dolaru.

Jáchymov býval významným, slavným a bohatým městem. V době svého největšího rozkvětu kolem

roku 1530 tu žilo téměř 20 000 obyvatel (Jáchymov byl v té době druhým největším městem v Čechách) – oproti dnešním necelým třem tisícovkám a jejich, na první pohled zjevnému, ne právě snadnému životu.

Zlomovým historickým bodem byl objev radia v jáchymovské uranové rudě (1898). Bezprostřední okolí Jáchymova bylo zejména v období mezi světovými válkami velmi významným evropským uranovým revírem. V souvislosti s unikátními léčivými účinky radia zde byly v roce 1906 založeny vůbec první radonové léčebné lázně na světě, specializující se na léčbu pohybového ústrojí.

Neslavným způsobem vstoupil do jáchymovské historie fenomén komunistických pracovních táborů, v nichž byly vězněny a k otrocké práci ve zdejších uranových dolech nuceny tisíce politických vězňů. V tehdejší lidové hantýrce se jim říkalo „muklové“ (iniciály oficiálního termínu „muž určený k likvidaci“). Oblast Jáchymova byla v 50. letech uzavřena a přísně střeženou zónou. Zdejší uranové rudy byly téměř výhradně těženy pro průmysl tehdejší SSSR, veškerá těžba probíhala pod přísným ruským dozorem.

Na hřebeni bezprostředně nad Jáchymovem je ve vysokém lese v nadmořské výšce 930 m udržovaným známým biatlonový areál Eduard (na výsypkách zrušeného stejnojmenného uranového dolu) s asi 12 km propletených běžeckých tratí, střelnice a dalším zázemím typického závodního areálu. V letním období tu lze trávit na kolečkových lyžích či in-linech. V zimě je areál běžeckou stopou napojen na nedaleko probíhající Krušnohorskou magistrálu.

FOTO: JAN LUKŠÍK

FOTO: ROMAN FIŠER

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

POHNUTÁ HISTORIE SUDET

Fenomén odsunu původního německého obyvatelstva v padesátých letech minulého století se významně podepsal i na charakteru krušnohorské krajiny. Dramaticky v této době ubývá obydlených lidských stavení, ta opuštěná nezadržitelně zarůstají a ztrácejí se v nově rašícím lesním porostu. Vylidněná krajina je romantičtější, divočejší.

Pastviny a louky zplaněly, někdejší pečlivě obdělávaná pole zarůstají plevelem. Začínají chybět (a dnes chybí) hospodáři ke kultivaci krajiny. Rápidní pustnutí zdejších horských lokalit se zastavilo až zhruba v sedmdesátých letech díky vlně chatařské a chalupařské módy, kdy byly opraveny tisíce prázdných a chátrajících místních stavení pro účely letní i zimní rekreace. Návazně na to byla opravena i část komunikací. Stav historicko-kulturních památek byl v socialistickém období ignorován.

Na ty se dostalo až po sametové revoluci. V řadě krušnohorských obcí byly po roce 1989 opraveny kostely, kaple a hřbitovy, k čemuž významně přispěli a nadále štedře přispívají finančními sbírkami odsunutí němečtí rodáci, kteří své rodné domovy a místa svého mládí rádi a hojně navštěvují. Mnohá města a regiony Krušnohoří s nimi mají dobré kontakty a snaží se udržovat vřelé partnerské vztahy.

PŘEDVÁLEČNÝ ČAS ŽELEZNIC A ROZHLEDEN

Úpadek krušnohorského hornictví znamená hledání nových zdrojů obživy a vznik a prudký rozvoj řemesel jako řezbářství, tkalcovství, košíkářství, výroba hraček a různých nástrojů, včetně hudebních – roku 1828 byla v Kraslicích vyrobena Johannem Langhammerem první foukací harmonika na světě.

Nejrozšířenější manufakturou zde bylo po dlouhá pokolení paličkování krajek, kterému se věnovaly celé rodiny, včetně mužů a dětí. Všechna tato řemesla živila krušnohorské obyvatele až do 19. století.

Koncem 19. století sílí evropské hospodářství s sebou přináší masivní budování nových železničních tratí a silný rozmach cestovního ruchu, jehož projevem jsou mimo jiné i stavby vyhlídkových věží a restaurací (například na Klínovci roku 1884). Po roce 1900 se v Krušných horách začíná rozšiřovat lyžování, a budují se první sjezdovky a skokanské můstky.

Ve třicátých letech postihla světová hospodářská krize i krušnohorský region. Masivní propouštění snad ze všech místních továren a rapidní zhoršení životních podmínek vyostřovaly národnostní rozpory mezi Čechy a Němci, z nichž oba národy se navzájem vinily za hospodářskou mizérii. K dočasnému oživení krušnohorského rudného dolování dochází za války, kdy pro posílení surovinové základny německé zbrojní výroby wehrmacht posílá do štol dolovat uran, wolfram a cín zejména ruské, polské a francouzské válečné zajatce.

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

FOTO: JAN LUKŠÍK

KRUŠNOHORSKÉ CESTOVNÍ TIPY & RADY

- Pro cestování do krušnohorských destinací lze využívat poměrně husté železniční síť, a to jak na české, tak zejména na saské straně hor. V západní části pohoří lze výhodně využít přeshraniční slevový dopravní systém EgroNet. Více na www.egronet.de.
- Dopravními východisky pro lokální spoje do hor jsou na českém území od západu směrem k východu města Cheb, Sokolov, Karlovy Vary, Ostrov n. O., Klášterec n. O., Chomutov, Most, Litvínov, Teplice a Ústí n. L. Z většiny těchto měst též vyjíždí do nejbližších horských středisek pravidelné skibusy.
- Trasy ski- a cyklostezek jsou v terénu na obou stranách hranice přehledně a v dostatečné míře značeny. Mimo trasy těchto magistral funguje na české straně spolehlivé, přehledné a dobře udržované jednotné barevné turistické značení KČT. Na saské straně takovýto systém chybí, značení turistických cílů (byť velmi hojně) je tu různorodé, s množstvím lokálních směrůvek a orientačních tabulí.
- Při výletech v blízkosti státní hranice a samozřejmě pro případ přejezdu do Saska (nové pěší přechody zde přibývají rychlostí několika ročně) mějte s sebou platný pas nebo občanský průkaz. Pěší na přechodech běžně kontrolování nebývají, povinnost prokázat se na vyzvání platným dokladem však stále trvá.
- Na spoře zalesněných vrcholových partiích hor a v rozlehlých pláních nových výsadeb je velmi snadné zabloudit – zejména v kombinaci s nezřídka se vyskytující mlhou. V takových situacích opatrnicky lpěte na souladu situace v mapě s označením v terénu.
- Ve spadajících úsecích cest na celé dlouhé zlomové linii české strany pohoří dbejte zvýšené opatrnosti. Kvalita stopy a sněhu často ubývá obdobným tempem jako rychle se ztrácející výška. Prakticky všechny vrcholové partie Krušných hor jsou naproti tomu příjemně rovinaté a pro běžecské lyžování z hlediska profilu terénu doslova ideální.
- Možnosti ubytování a stravování jsou na saské straně hojné a co do (německého) standardu konstantní, v české části rok od roku se zlepšující, avšak nadále poplatné momentální podnikatelské úspěšnosti provozovatele. Pozor na jeden, pro našince jistě nepřekvapivý, fenomén: cenová hladina služeb kolísá, místy dramaticky, podle vzdálenosti a dostupnosti od státní hranice.

FOTO: ROMAN FIEŠER

FOTO: JAN LUKŠÍK

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

KRUŠNÉ HORY V ČÍSLECH

- 2,2 °C** - průměrná roční teplota na vrcholku Klínovce
- 4,1 °C** - průměrná roční teplota v nadmořské výšce 900 m (v té se běžkaři v Krušných horách často pohybují)
- 19** - celkový počet krušnohorských tisícovek
- 100** - průměrný počet sněhových dní pro pohoří
- 113** - mlhavých dní v roce
- 214** - dní v roce, během kterých leží na Klínovci sněhová pokrývka
- 1 028 m** - nadmořská výška nejvýše položeného středoevropského městečka, Božího Daru
- 1 215 m** - nadmořská výška nejvyššího bodu německé strany Krušných hor, Fichtelbergu
- 1 244 m** - nadmořská výška nejvyššího vrcholu Krušných hor, Klínovce
- 1540** - zahájena 4 roky trvající výstavba pozoruhodného, 12 km dlouhého Blatenského příkopu
- 1771** - katastrofální neúroda a následný hladomor v celých Krušných horách
- 1817** - na Klínovci postavena první dřevěná vyhlídková věž (shořela v roce 1868)
- 1906** - založeny známé Jáchymovské radonové lázně, které jsou v provozu dodnes

CHMURY NEKONČÍ: POVÁLEČNÉ KRUŠNOHOŘÍ

Na konci druhé světové války se Krušné hory staly smutným svědkem mnoha transportů vězňů koncentračních táborů – tisíce lidí během těchto tzv. pochodů smrti v oblasti hor zahynulo. V následujících letech 1945–46 byl německým obyvatelům Krušnohoří na základě dekretů prezidenta Beneše zkonfiskován majetek a byli vystěhováni do válkou zničeného Německa. Tím skončilo mnoho set let trvající německé osídlení české strany Krušných hor.

Souběžně s odsunem Němců započalo komplikované znovuosídlování regionu českými obyvateli. Zájem o osídlení prázdných německých domů byl v horských oblastech mizivý, jelikož zde existovalo minimum možností obživy. Některé odlehlejší horské partie zůstaly po válce na mnoho let vylidněné, opuštěné domy chátraly a v 50. letech byly po stovkách demolovány. V průběhu 50. a 60. let v Krušnohoří tímto způsobem zcela zaniklo několik desítek obcí. V souvislosti s tehdejší socialistickou ideologií ateismu bylo v této době záměrně poškozeno a mnohdy zcela nenávratně zničeno množství kulturních památek, zejména kostelů, kaplí, božích muk, křížů a hřbitovů.

Kdokoli z vás s běžkami navštívil – byť jedinkrát – Boží Dar, zajisté si dosytlí užil chutných, jemně zvlněných terénů rozlehlého Božidarského rašeliníště uprostřed typických krušnohorských luk a zdravých smrkových lesů. Po Krušnohorské magistrále a navazujících barevných okruzích kolem Špičáku tu v obou směrech pendlují početné zástupy běžkařů, od rozvážně pochodujících turistů po trénující závodníky, včetně známých místních idolů Lukáše Bauera a Milana Šperla. My se však davům projednou vyhneme a vydejme se prozkoumat delikátní lyžařské možnosti do hlubokých lesů po obou stranách státní hranice. Kdoví, třeba naše idoly potkáme právě tam; davy ostatních lyžařů však v žádném případě.

Svůj zhruba 30kilometrový výlet odstartujeme na Božím Daru, odkud zaimíme přímo k lyžařskému hraničnímu přechodu Hubertky. Ať už vyrážíte z náměstí, ze západní části městečka (od skicentra Novako), anebo plánujete nasadit lyže na nástupu do Krušnohorské magistrály na počátku plání, vždy jako prvotní orientační bod použijte nepřehlédnutelný vysoký tubus jediné větrné elektrárny na konci obce u hřbitova a vydejte se nejbližší cestou v tomto směru. Pod větrníkem již budete neomylně klouzat ve správné stopě směr Hubertky – mírným sjezdem přes potok Černá a poté do lesa, přívětivým stoupáním ke státní hranici.

Ihned za přechodem se už povežeme komfortní stopou modře značené cesty Boerner Weg, která se bude mírně svažovat přes blízkou osadu Tellerhauser

do údolí potoka, po jehož levém břehu budeme stále pohodlně a svižně klesat po modré. Než se nadějeme, budeme mít za sebou třetinu výletu, neustále mírně sjíždějící do Rittersgrunu, kde po levé ruce zaregistrujeme hraniční přechod Český Mlýn. My jej však nepoužijeme, zůstáváme v Německu a nadále se držíme modré značky, která nyní začne stoupat údolím Komářího potoka podél státní hranice. Po třech kilometrech jediného výraznějšího výstupu tohoto výletu se příjemně rozehrátí ocitáme na hřebenu kopce v hornické osadě Halbemeile. Stále neopouštíme modrou - a ta nás po dalších necelých 2 km přivede k hraničnímu přechodu Potůčky/Breitenbrunn.

Použijeme přechod, jsme zpět v Česku a po Mílovské silnici dorazíme po téměř neznatelně se pohupujícím hřebeni až k božidarské silnici v místě zvaném Myslivny s vodárnou a nádrží na potoce Černá. Přejdeme silnici a pokračujeme širokou rovnou cestou přes historický Blatenský příkop směrem ke zleva se před námi vynořivšímu Špičáku. Pod jeho úpatím se naše stopa, z níž jsme od Myslivnen nevybočili, stává součástí hustého systému dobře značených a frekventovaně vzájemně propojených okruhů kolem Špičáku, jež všechny vedou zpět na Boží Dar. Je tudíž lhostejné, kterou barvu či délku okruhu (v závislosti na chuti „dolyžovat se“ před dojezdem do cíle) použijeme, a zda Špičák objedeme zleva či zprava – vždy dorazíme po zhruba 3 až 6 kilometrech (v závislosti na zvoleném okruhu) přes pláně Božidarského rašeliníště po magistrále zpět do našeho cílového městečka.

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

Nadmořská výška: 740–1070 m n. m.
Vhodnost pro klasiku: ano
Vhodnost pro skate: ano
Lanovky a vleky: nejsou potřeba
Sezóna: začátek prosince–konec dubna
Ubytování: přehřel na Božím Daru
Občerstvení: Boží Dar, Rittersgrunn
Parkoviště: Boží Dar 400 míst, placené
půjčovna lyží a servis: ano, např. Novako Boží Dar
Převlékárna: ne
Webové stránky: www.bozidar.cz
Doprava: Praha–B.Dar / 160 km / 2.30 h
Brno–B.Dar / 350 km / 5 h
Ostrava–B.Dar / 520 km / 6.30 h

KAM ZA PAMÁTKAMI?

Architektonicky je pro celou oblast Krušných hor je typický výskyt staveb s hrázděnými patry a štíty. Takové domy jsou ke spatření opravdu v kterékoliv lokalitě hor; v hojném počtu je najdete například v Nových Hamrech, Nejdku, Kraslicích, Blatně u Chomutova, Květnově či Krupce. Z přírodně-technických památek Krušnohoří stojí za to si prohlédnout 12 km dlouhý Blatenský příkop z roku 1540 v lokalitě Boží Dar-Horní Blatná, propadliny starobylých rudných dolů Vlčí jámy s celoročním ledem v téže lokalitě či navštívit bývalé rudné doly v Měděnci, Krupce, Komáří hůrce nebo Cínovci.

Unikátem je také dřevěný kostel z Flájí nad Litvínovem, před napuštěním Flájské přehrady přestěhovaný do Českého Jiřetína, Flájský plavební kanál tamtéž anebo překrásná, italskými dělníky postavená Janovská přehrada s nejvyšší zděnou hrází u nás, 53 m vysokou a 220 m dlouhou. Svou historickou hodnotu mají též památníky z prostoru napoleonských bojišť z r. 1813 u Chlumce, Přestanova a Nakléřova.

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

OKRUH K FLÁJSKÉ PŘEHRAĎĚ

OBTÍŽNOST

LEHKÁ

STŘEDNÍ

TĚŽKÁ

FOTO: ROMAN FÍŠER

Malebná krajina severně od Litvínova, rozlehlá náhorní plošina po okrajích zbrázděná četnými údolními potoky, trasa s nenáročným profilem vedoucí z větší části zalesněným terémem, vůkolní klid a stopa pouze a jen pro nás – to je Flájský okruh. Trať je součástí Krušnohorské bílé stopy a je jednou z jejích nejmladších částí, avšak o to více atraktivní a neokoukaná.

Začátek patnáctikilometrového okruhu je na Dlouhé Louce s nástupem hned z parkoviště Rozcestí (872 m n. m.). Obec Dlouhá Louka vznikla na počátku 17. století při obchodní stezce, stoupající z Oseku do Saska. Cestou k oboře Fláje po modré značce míne vlevo Vlčí horu (890 m.n.m.) s novou multifunkční

rozhlednou z roku 2005, volně přístupnou, nabízející dechberoucí výhledy na České středohoří. Při dobré viditelnosti lze odsud dohlédnout až na Klínovec, ji-zerskohorský Ještěd či ku Praze, bez zajímavosti však není ani prohlédnout si z ptačí perspektivy jednotlivá města podkrušnohorské pánve.

Naše trasa dále pokračuje na křižovatku k Flájské oboře, kde zabočíme doprava. Při odbočení vlevo bychom zhruba po 2,5 km mohli vystoupat na vrchol nejvyšší hory východní části Krušných hor, Loučnou (956 m.n.m.) s železnou vojenskou pozorovací věží z 50. let (nepřístupnou). Podél oborního plotu dlouhým klesáním v nádherné přírodě, vysokým

lesem a kosodřevinou dorazíme k malebné přehradě Fláje (740 m n. m.), jež vznikla v letech 1954–63 a zásobuje Teplicko a Mostecko velmi kvalitní pitnou vodou. Jde o unikátní, jedinou pilřovou přehradu v ČR. Její hráz však nespátříme – ta je na opačné, severní straně nádrže. Vlevo je možné po jihoběžní cestě dorazit rovinatým zalesněným terémem na Klíny, místní vyhlášené lyžařské středisko.

Náš okruh však bude pokračovat vpravo přes bývalou obec Fláje, která musela ustoupit přehradě. Po levé straně si všimneme starého Flájského mostu, objedeme zalesněný oblý Flájský vrch a po rovné cestě budeme klouzat směrem k druhému Radničnímu rybníku. Hned za rybníkem odbočíme vlevo směrem pod Vrchem Tří pánů, dále na Vysokou mýt a zpět do místa našeho startu – na Dlouhou Louku.

Nadmožská výška: 740–890 m n. m.

Vhodnost pro klasiku: ano

Vhodnost pro skate: ano

Lanovky a vleky: nejsou potřeba

Sezóna: začátek prosince–konec března

Ubytování: Dlouhá Louka

Občerstvení: Dlouhá Louka

Parkoviště: Rozcestí 1 a 2, 120 míst

Půjčovna lyží a servis: ne

Převlékárna: ne

Webové stránky: www.krusnohorskyklub.cz

Doprava: skibus Osek–Dl. Louka / 8 km / 0.15 h

Praha–Dl. Louka / 100 km / 1.30 h

Brno–Dl. Louka / 300 km / 4 h

Ostrava–Dl. Louka 470 km / 5.30 h

KRUŠNOHORSKÉ BĚŽKAŘSKÉ OBLASTI

» AČKOLI VĚTŠINA INFORMAČNÍCH ZDROJŮ NEUSTÁLE ZMIŇUJE TZV. KRUŠNOHORSKOU MAGISTRÁLU COBY SOUVISLOU, 250KM DLOUHOU HŘEBENOVOU SPOJNICI MEZI ZÁPADNÍM ÚPATÍM KRUŠNÝCH HOR NA CHEBSKU A VÝCHODNÍM KONCEM POHOŘÍ U DĚČÍNSKÉHO SNĚŽNÍKU, TENTO ÚDAJ JE PRAVDIVÝ POUZE V LÉTĚ, A POUŽITELNÝ PRO CYKLOTURISTY. V ZIMĚ, NA SNĚHOVÉ POKRÝVCE, TATO VARIANTA NIKDY NEFUNGOVALA, NEEXISTUJE ANI V SOUČASNOSTI A ANI V NEJBLIŽŠÍCH PLÁNECH BUDOUCÍCH - HOVOŘÍME-LI ZDE O PRAVIDELNĚ STROJOVĚ UPRAVOVANÝCH TRASÁCH, A NIKOLI JEN O NUTNOSTI PROŠLAPÁVAT SI SVOU VLASTNÍ STOPU ZAVÁTÝMI PLÁNĚMI. «

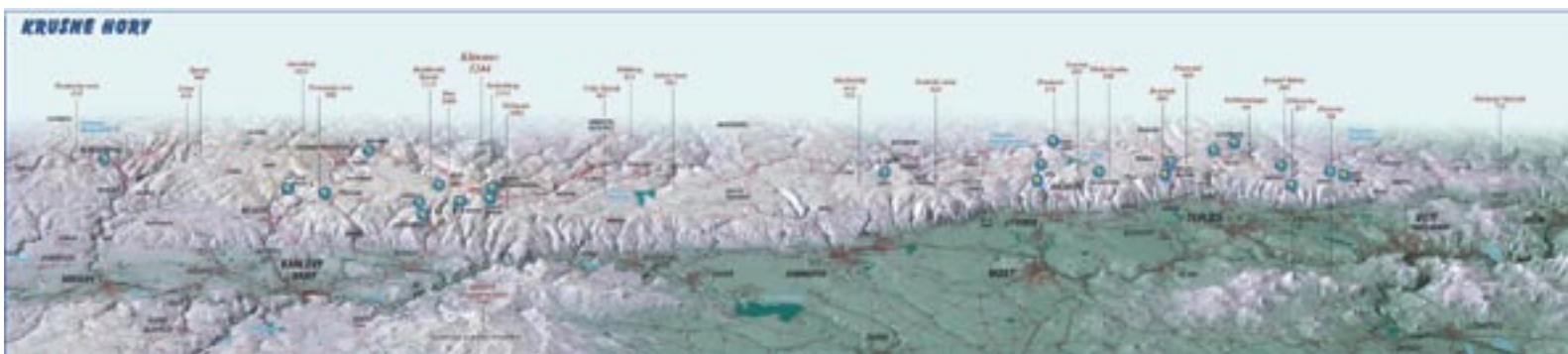

FOTO: KATEŘINA MACHOVÁ

Tradičně spolehlivě a pravidelně bývá upravována Skimagistrála v západní části Krušných hor mezi Jelením/Rolavou a Božím Darem. Jde o zhruba 30 km dlouhou trasu vedoucí převážně vysokým lesem v nadmořské výšce okolo 900 m s nijak náročným profilem, kterou lze absolvovat v několika variantách.

Nástupními místy do stop jsou Boží Dar, Jáchymov, Abertamy, Pernink, Horní Blatná, Potůčky, Nové Hamry, Nejedek a Kraslice. Každé z nich nabízí návštěvníkům v dostatečných kapacitách parkování, ubytování, stravování, půjčovny a servis vybavení. Některá místa jsou navzájem propojena skibusy.

Téměř na každých 5 kilometrech státní hranice je alespoň jeden přechod pro pěší, vždy napojený stopami na Skimagistrálu na české straně, a vedoucí k vyhlášeným běžeckým tratím v Sasku s každodenní vzornou úpravou stop – zmiňme Klingenthal, Johanngeorgestadt, Rabenberg a Fichtelberg coby nejproslulejší centra v oblasti příhraničního západního Krušnohoří.

Zbrusu nový projekt vznikl ve východní části Krušných hor pod názvem Krušnohorská bílá stopa – garantující propojení strojově upravených tratí pro klasiku i bruslení mezi Telnicí, a zhruba 50 km vzdálenou Lesnou na Chomutovsku. Stopa vedoucí nejčastěji v nadmořské výšce mezi 700 až 900 m

sleduje hřebenovou linii hor, a zhruba z jedné třetiny vede otevřeným, nezalesněným terénem. Nástupními místy do stop jsou Telnice, Fojtovice, Cínovec, Nové Město/Bouřňák, Dlouhá Louka, Klíny,

Lesná a Pyšná. V každém bezplatně zaparkujete a naleznete ubytování, stravování, půjčovny a servis vybavení. Do většiny z nich zajíždí skibusy či různé lokální rekreační spoje.

Na řadě míst funguje propojení přes hraniční přechody na hustou síť pečlivě upravovaných stop na německé straně hor. Nejvyhlášenějšími saskými středisky ležícími hned za hraniční čarou jsou v této části Krušných hor Zinnwald v blízkosti Cínovce a Holzhau (přechod Moldava).

Zhruba 40 km dlouhý úsek ve střední části Krušných hor mezi Božím Darem a Lesnou strojově upravován není. Zde s běžeckou stopou (vyjma těch náhodně turisty prošlapaných, vedoucích chaoticky kankoliv), která by propojila ono západní a východní křídlo pohoří, nepočítejte.

Mnoho krušnohorských lyžařských center pravidelně strojově upravuje své vlastní lokální okruhy. Aktuální informace o nich je praktické hledat na webech jednotlivých skiareálů. Status standardních závodních tratí mají Pernink (zde se v coby jediném místě české strany Krušných hor běhá i pod umělým osvětlením, denně 18–21 hodin), Jahodová louka na Božím Daru (veřejnosti uzavřeno), biatlonový areál Eduard nad Jáchymovem a v Novém Městě na Bouřňáku.

Své vlastní běžecké okruhy si dále upravují na Bublavě, ve velkorysé hustotě na Božím Daru kolem Špičáku i v areálu Novako směrem k německé hranici s propojením na Fichtelberg, nově na Klínovci od

traverzu směrem k znovuobjevovaným partiím jižních svahů hřebenu, ambiciózních 60 km stop slibují protahovat na Lesné, asi 6 km tratí pravidelně připravují na Mračném vrchu v Klínech, 25 km na Dlouhé Louce, tradičně na Telnici v Adolfově a na Fojtovicích. Premiéru si tuto zimu odbývá nově narozený běžecký areál Skiindex Blatno (5 km severně od Chomutova) s každodenní strojovou úpravou tratí v nadm. výšce 620 m a kompletním zázemím včetně vlastního parkoviště, šaten a teplých sprch, ubytování, stravování i rozmanitého après-ski.

Několikrát za zimu se v krušnohorských střediscích schází nejen výkonnostní závodníci ke svým župním či národním soutěžním kláním, ale i desítky a stovky hobby-běžkařů, aby se postavili na start některého z veřejných lyžařských závodů. Nejpobulárnější akce celých Krušných hor se koná poslední únorový víkend na Božím Daru pod názvem Karlův běh. Letos pořadatelé ze Slovanu Karlovy Vary chystají již 37. ročník na tratích od 10 do 42 km, se startem a cílem na Božím Daru.

Největším masovým závodem východního křídla hor je každoročně koncem ledna pořádaná Krušnohorská třicítka, akce navazující na dlouhou tradici populární Krušnohorské padesátky. Pořadatelé z Lokomotivy Teplice a SC Bouřňák připravují pro zhruba tři stovky startujících tratě 15 a 30 km vedoucí rovinatými terény Grünwaldského a Cínoveckého rašeliniště u Nového Města, kde je též start i cíl závodu.